

บทคัดย่อ

งานวิจัยเรื่อง ระบบคมนาคมทางบกกับเศรษฐกิจในภาคเหนือของไทย พ.ศ.2475-2559 มีวัตถุประสงค์ที่จะศึกษาถึงสภาพการคมนาคมทางบกในภาคเหนือของไทย รวมถึงความสัมพันธ์และผลกระทบที่เชื่อมโยงกับการพัฒนาระบบการคมนาคมทางบกในภาคเหนือของ โดยแบ่งการศึกษาออกเป็น 3 ช่วงเวลา คือ ช่วงแรกภาคเหนือก่อนการพัฒนาระบบการคมนาคมทางบก พบว่าพื้นที่ภาคเหนือตอนบนอาศัยเส้นทางการค้าทางบกในลักษณะกองคาราวานเดินทางระหว่างพื้นที่ภายในกับยุন্নาน มะละแหม่งและหลวงพระบาง ขณะที่ภาคเหนือตอนล่างใช้เส้นทางการค้าผ่านแม่น้ำเจ้าพระยาและแม่น้ำปิง แม่น้ำวัง แม่น้ำยม และแม่น้ำน่าน เป็นเครือข่ายการค้ากับกรุงเทพฯ และหัวเมืองภาคเหนือตอนบน กระทั่งรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวจึงเริ่มพัฒนาระบบการคมนาคมสมัยใหม่ด้วยรถไฟ จึงก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจของพื้นที่ภาคเหนือเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของตลาดกรุงเทพฯ ช่วงที่สองตั้งแต่ พ.ศ. 2475-2500 และช่วงที่ 3 พ.ศ. 2500-2559 พบว่ารัฐบาลให้ความสำคัญกับการสร้างถนนเพื่อให้เป็นโครงข่ายเชื่อมโยงกรุงเทพฯกับจังหวัดต่าง ๆ ในภาคเหนือ ประกอบกับสถานการณ์ทางการเมืองระหว่างประเทศทำให้รัฐบาลเร่งสร้างถนนจำนวนมาก อันส่งผลให้เกิดการอพยพย้ายถิ่นฐานของผู้คนจากภาคกลางและภาคตะวันออกเฉียงเหนือเข้ามาตั้งถิ่นฐานเกิดเป็นชุมชนเกษตรกรรมผลิตเพื่อการค้า ชุมชนตลาด ขึ้นบริเวณสองข้างทาง ซึ่งชุมชนเหล่านี้มีการเปลี่ยนแปลงอยู่โดยตลอดจากนโยบายการสร้างถนนของรัฐบาล

ผลการศึกษาพบว่า แม้รัฐบาลจะทุ่มงบประมาณจำนวนมากในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานการคมนาคมทางบกทั้งทางรถไฟและถนน แต่ยังไม่เพียงพอต่อความต้องการของประชาชนและภาคธุรกิจที่เติบโตขึ้น อีกทั้งการการพัฒนาระบบคมนาคมที่ผ่านมาขาดการวางแผนที่ดี ทำให้การพัฒนาการการคมนาคมในปัจจุบันไม่สอดคล้องกับการเป็นศูนย์กลางอาเซียน